
Datum : 13-04-2021
Documentnummer : 2021-005236, PPM
Dossiernummer : K1261

Voordracht van gedeputeerde staten aan provinciale staten van Groningen ter vaststelling van de Groninger Regionale Energie Strategie (RES) 1.0.

1. Samenvatting

Dertig RES-regio's in Nederland geven gezamenlijk invulling aan een deel van de afspraken uit het Klimaatakkoord om ervoor te zorgen dat we in 2030 49% minder CO₂ uitstoten dan in 1990. De RES-regio Groningen maakt hier onderdeel van uit.

De Regionale Energie Strategie 1.0 Groningen (vanaf nu: RES 1.0) is opgesteld in vervolg op de concept RES Groningen. De concept RES hebben uw Staten op 30 september 2020 vastgesteld. In de Stuurgroep RES is unaniem besloten om de RES 1.0 door te leiden naar alle gemeenteraden van Groningen, Provinciale Staten en algemeen besturen van de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's. Uiterlijk 1 juli 2021 wordt de RES 1.0 ingediend bij het Nationaal Programma RES. Tweejaarlijks wordt de RES geëvalueerd, met als eerstvolgende mijlpaal in 2023 met de RES 2.0.

In deze voordracht wordt voorgesteld dat de RES-regio Groningen een bod uitbrengt van duurzame energie (zon en wind op land) van jaarlijks minimaal 5,7 TWh in 2030, onder de volgende voorwaarden:

1. Iedere gemeente staat voor zijn eigen ambitie voor duurzame energieopwekking binnen de RES;
2. De RES-partners leggen elkaar geen extra opgave op, maar gaan ook niet over de ambitie van de andere gemeenten;
3. De voortgang van de realisatie van het bod wordt gemonitord en besproken bij elke volgende tweejaarlijkse actualisatie van de RES;
4. Bij het niet halen van de eigen gemeentelijke ambitie wordt het tekort niet zonder overeenstemming bij een andere gemeente neergelegd.

Daarnaast wordt in deze voordracht voorgesteld dat binnen de RES-regio Groningen een aantal zaken worden uitgewerkt, namelijk:

- Een gezamenlijke ruimtelijke visie voor nieuw vast te stellen ambities rond duurzame energieopwekking. Hierbij wordt gestreefd naar afronding voor 1 januari 2022;
- Een mogelijke gemeenschappelijke aanpak rond ecologie bij energieparks;
- Gezamenlijk met de netbeheerder een Routekaart voor het gefaseerd aanpassen van elektriciteitsnet(ten) in RES-regio Groningen;
- Gezamenlijk met het bedrijfsleven en de netbeheerder een gemeenschappelijke aanpak voor zon-op-dak.

Bovenstaande vier trajecten betreffen verkenningen. De onderwerpen waar we binnen de RES de samenwerking op zoeken geldt, net als voor de RES zelf, dat de deelnemende overheden hun eigenstandige positie en besluitvormingsbevoegdheid behouden. Voor de provincie is dit bijvoorbeeld de Omgevingsvisie. De uitkomsten van de verkenningen kunnen input leveren aan onze Omgevingsvisie. Deze onderwerpen worden overigens niet exclusief vanuit de RES-samenwerking onderzocht. Ze spelen ook op andere plekken en andere samenwerkingen zoals binnen het IPO en met het Rijk.

Ten slotte wordt in deze voordracht voorgesteld om binnen de RES-regio Groningen de volgende gemeenschappelijke uitgangspunten voor lokaal eigendom bij hernieuwbare energieprojecten af te spreken, namelijk:

- De lokale omgeving moet altijd betrokken worden bij de ontwikkeling van duurzame energieprojecten;
- De lokale omgeving dient altijd van duurzame energieprojecten te profiteren.

De overheden geven in eigen beleid invulling aan deze uitgangspunten. Daarbij streven de overheden, conform het Nationaal Klimaatakkoord, naar participatie in de vorm van (minimaal) 50% lokaal eigendom.

Van concept RES naar RES 1.0

Samengevat zijn in de RES 1.0 de gegevens van de concept RES geactualiseerd en uitgebreid met afspraken voor samenwerking binnen de regio. De RES 1.0 voldoet aan de opgave van Nationaal Programma RES, en komt tegemoet aan de wensen van uw Staten. In de RES 1.0 is een aantal onderwerpen benoemd om de komende periode gezamenlijk uit te werken.

2. Doel en wettelijke grondslag

Om de landelijke afspraken uit het Klimaatakkoord te vertalen in passende maatregelen voor de regio is in het Interbestuurlijke Programma afgesproken gezamenlijk te gaan werken aan een RES. Wij hebben u over het IBP op 14 februari 2018 per brief (kenmerk 2018-011.040/7/V4) geïnformeerd.

3. Procesbeschrijving en planning

Het onderwerp 'RES Groningen' is al meerdere malen bij u aan de orde geweest:

Intentieverklaring Groninger RES: Op 24 januari 2019 hebben de twaalf Groninger gemeenten, de twee waterschappen en de provincie Groningen de intentie uitgesproken om de provincie Groningen geografisch te beschouwen als één RES-regio en hiervoor een startdocument op te stellen. U bent hierover geïnformeerd per brief (kenmerk 2019-002269/4/A.12).

Startdocument RES Groningen: Met het vaststellen van het startdocument RES Groningen hebben de Groninger gemeenteraden, Provinciale Staten en de algemeen besturen van de waterschappen in Groningen opdracht gegeven aan hun colleges en dagelijks besturen om gezamenlijk een RES Groningen te maken. Daarbij is een aantal inhoudelijke uitgangspunten geformuleerd. U heeft het Startdocument vastgesteld op 9 oktober 2019 (kenmerk 2019-049286).

Consultatiedocument RES Groningen: Tijdens de behandeling van het startdocument heeft u aangegeven tussentijds betrokken te willen worden bij de totstandkoming van de RES. Om die reden is een raads- en Statenconferentie georganiseerd op 23 januari 2020. Ook heeft u van ons een consultatiedocument ontvangen (kenmerk 2020-006897) dat u tijdens de Statencommissie van 26 februari 2020 besproken hebt. U heeft tijdens de behandeling in de Statencommissie uw wensen en bedenkingen kunnen meegeven.

Concept-RES Groningen: Met de vaststelling van de voordracht concept-RES (2020-030336, PPM) op 30 september 2020 heeft u ingestemd met het voorstel om als RES Groningen minimaal 5,7 TWh duurzame energie voor onze rekening te nemen. Ook waren eerste verkenningen opgenomen naar de onderdelen warmte, ruimte en participatie en communicatie. [De motie](#) die is aangenomen tijdens de behandeling is meegenomen in het proces van het opstellen van de RES 1.0.

De Stuurgroep RES zal, na de behandeling in gemeenteraden, Provinciale Staten en algemeen besturen van waterschappen, de Groninger RES 1.0 volgens afspraak uiterlijk 1 juli 2021 aanbieden aan het Nationaal Programma RES. De RES wordt vervolgens tweejaarlijks herijkt, met als eerstvolgende mijlpaal in 2023 met de RES 2.0.

4. Begroting

Voor het maken van de RES zijn middelen nodig. Via het Nationaal Programma RES is voor 2019-2021 jaarlijks €12 miljoen ter beschikking gesteld voor ondersteuning van de regio's. Voor de RES-regio Groningen komt dit neer op een bijdrage van circa € 450.000, gedurende drie jaar. De

gemeente Groningen beheert deze rijksbijdrage namens de RES-regio Groningen. Uitgangspunt is dat de betrokken partijen het maken van de RES willen financieren met de bijdrage die het Rijk beschikbaar stelt. De RES Groningen vraagt personele capaciteit van alle betrokkenen. Met het vaststellen van de RES 1.0 zijn geen (extra) kosten gemoeid.

5. Inspraak/participatie

Bij de RES is, net als bij de concept-RES, geen formele inspraakprocedure van toepassing. De RES 1.0 is de optelsom van bestaande plannen en projecten, op basis van eerder door gemeenteraden vastgestelde zonne- en energievisies. Deze visies zijn vaak in een participatief proces tot stand gekomen. Onzes inziens is dit het juiste niveau: voor inwoners is het relevant om mee te praten over concrete duurzame energieprojecten in hun eigen omgeving; gemeenten staan het dichtst bij de inwoners. In de concept RES is in bijlage 2 reeds ingegaan op het doorlopen participatieve proces per gemeente, met als toevoeging dat gemeente Veendam momenteel bezig is met het opstellen van een zonnevisie.

De RES 1.0 is gebaseerd op bestaande projecten, plannen en ambities. Het is de bedoeling om na de RES 1.0 eventuele nieuwe opgaven/ambities te ontwikkelen vanuit een gezamenlijke, regionale visie. Hiervoor wordt na de vaststelling van RES 1.0 een traject gestart, waarin ook de stakeholders en inwoners worden betrokken. De uitkomsten van dit gezamenlijke proces zullen worden meegenomen in het opstellen van het omgevingsbeleid van gemeenten, waterschappen en provincie.

6. Nadere toelichting

Van concept RES naar RES 1.0

De RES 1.0 is een geactualiseerde versie van de concept RES uitgebreid met afspraken voor samenwerking binnen de regio in de toekomst. Om de leesbaarheid en daarmee de toegankelijkheid van het stuk te vergroten, is besloten de RES 1.0 zo beknopt mogelijk te houden. De inhoudelijke, meer gedetailleerde informatie is opgenomen in achtergronddocumenten. Deze worden gepubliceerd op de [website van](#) de RES-regio Groningen.

Concreet bestaat de RES 1.0 uit de volgende onderdelen:

RES 1.0: een bod van ten minste 5,7 TWh in 2030

De regio biedt aan om in komende de periode zon- en windparken te realiseren die gezamenlijk vanaf 2030 jaarlijks tenminste 5,7 TWh aan duurzame elektriciteit zullen opwekken. Het bod wordt gedaan onder de volgende voorwaarden:

1. Iedere gemeente staat voor zijn eigen ambitie voor duurzame energieopwekking binnen de RES;
2. De RES-partners leggen elkaar geen extra opgave op, maar gaan ook niet over de ambitie van de andere gemeenten;
3. De voortgang van de realisatie van het bod wordt gemonitord en besproken bij elke volgende tweejaarlijkse actualisatie van de RES;
4. Bij het niet halen van de eigen gemeentelijke ambitie wordt het tekort niet zonder overeenstemming bij een andere gemeente neergelegd.

Het bod bestaat voor een groot deel uit projecten die zijn gerealiseerd en projecten die al dusdanig in procedure zijn dat ze vrijwel zeker worden gerealiseerd. Daarnaast zit er nog een klein deel ambitie in. De ambitie moet nog vertaald worden naar concrete projecten. Er is een marge van 0,7 TWh aangehouden in het bod om tegenvallers op te vangen.

Het bod is ruimtelijk geborgd in bestaand beleid van de Groninger gemeenten en de provincie Groningen. De regionale overheden hebben afzonderlijk van elkaar een participatief proces doorlopen om te komen tot het beleid (i.e. draagvlak op visie-niveau, zie concept RES bijlage 2).

Op basis van een netwerkanalyse geven de netbeheerders dat het bod van 5,7 TWh kan worden

aangesloten voor 2030. Wel stellen de netbeheerders dat een goede planning daarbij cruciaal is. Om die planning te maken (en uit te kunnen voeren) is een goede samenwerking en afstemming met overheden en stakeholders nodig na vaststelling van de RES 1.0.

Regionale Structuur Warmte

In het Klimaatakkoord is opgenomen dat gemeenten in 2021 een Transitievisie Warmte opstellen. Binnen de RES 1.0 is deze opgave nader verkend. De verkenning heeft geresulteerd in de Regionale Structuur Warmte, die inzicht geeft in de warmtevraag en -aanbod van de regio en een beschrijving van de mogelijkheden voor bovengemeentelijke warmte-infrastructuur.

Uitgangspunten voor lokaal eigendom

In de RES 1.0 is afgesproken dat de overheden de volgende twee gemeenschappelijke uitgangspunten hanteren om de lusten van energieprojecten beter te laten landen in de regio, namelijk 1) de lokale omgeving wordt altijd betrokken bij de ontwikkeling van duurzame energieprojecten; en 2) de lokale omgeving profiteert altijd van duurzame energieprojecten. De individuele overheden geven in hun beleid aan hoe ze invulling geven aan deze afspraak. Daarbij streven de overheden, conform het Nationaal Klimaatakkoord, naar participatie in de vorm van (minimaal) 50% lokaal eigendom.

Samenwerken na de RES 1.0

Na het vaststellen van de RES 1.0 zal de realisatie van het bod in RES-verband worden gemonitord. Daarnaast worden een aantal zaken gezamenlijk uitgewerkt, namelijk:

- Een gezamenlijke ruimtelijke visie voor nieuw vast te stellen ambities rond duurzame energieopwekking. Hierbij wordt gestreefd naar afronding voor 1 januari 2022;
- Een mogelijke gemeenschappelijke aanpak rond ecologie bij energieparks;
- Gezamenlijk met de netbeheerder een Routekaart voor het gefaseerd aanpassen van elektriciteitsnet(ten) in RES-regio Groningen;
- Gezamenlijk met het bedrijfsleven en de netbeheerder een gemeenschappelijke aanpak voor zon-op-dak.

Bovenstaande vier trajecten betreffen verkenningen. De onderwerpen waar we binnen de RES de samenwerking op zoeken geldt, net als voor de RES zelf, dat de deelnemende overheden hun eigenstandige positie en besluitvormingsbevoegdheid behouden. Voor de provincie is dit bijvoorbeeld de Omgevingsvisie. De uitkomsten van de verkenningen kunnen input leveren aan onze Omgevingsvisie. Deze onderwerpen worden overigens niet exclusief vanuit de RES-samenwerking onderzocht. Ze spelen ook op andere plekken en andere samenwerkingen zoals binnen het IPO en met het Rijk.

Provinciale appreciatie

Met een bod van minimaal 5,7 TWh nemen we onze verantwoordelijkheid en doen wij een bod passend bij "Groningen energieprovincie". De regie op de Transitievisies Warmte ligt bij gemeenten. De provincie kan een rol spelen bij gemeente overstijgende warmtevraagstukken en kan gemeenten faciliteren in hun rol (bijvoorbeeld middels het Warmte Transitie Centrum).

Bovendien is tegemoetgekomen aan de wensen van uw Staten die u heeft uitgesproken tijdens de behandeling van de concept RES. Zo zijn er gezamenlijke uitgangspunten geformuleerd voor lokaal eigendom bij hernieuwbare energieprojecten. Daarnaast is de bijdrage van de RES 1.0 aan de regionale economie en arbeidsmarkt in kaart gebracht.

Ten slotte is er in de aanloop naar de RES 1.0 vanuit de RES-organisatie actiever gecommuniceerd over de RES. Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat gemeenten primair verantwoordelijk zijn voor de communicatie richting inwoners, en dat de projectorganisatie de gemeenten hierbij ondersteunt. De volgende acties zijn uitgevoerd:

- Twee keer is een advertentie (spread) over de RES Groningen in alle huis-aan-huis bladen geplaatst;

- Er is op 25 maart 2021 is een webinar gehouden voor het informeren van inwoners in onze regio;
- Er is een toolbox beschikbaar gesteld met vlogs en informerende artikelen. De communicatie-afdelingen van de organisaties die zijn aangesloten bij de RES hebben hier naar gelang eigen behoefte gebruik van gemaakt en gedeeld via eigen kanalen.

Samenwerking

Provincie Groningen is één van de partijen binnen de RES Groningen. De samenwerking kenmerkt zich doordat er veel belangen en meningen bij elkaar gebracht moeten worden bij verschillende partijen. De RES een nieuwe structuur, die andere verhoudingen met zich meebrengt. Dit resulteerde in de volgende besluitvorming rondom de concept RES:

- Zeven organisaties hebben de concept RES vastgesteld (Provinciale Staten en de gemeenten Groningen, Midden-Groningen, Loppersum, Westerwolde, Het Hogeland en Westerkwartier);
- Vijf organisaties hebben de concept RES voor kennisgeving aangenomen (Waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's, Stadskanaal en de voormalig gemeenten Delfzijl en Appingedam);
- Drie gemeenten hebben de concept RES niet aangenomen (Pekela, Veendam en Oldambt).

Er zijn vervolgens goede stappen gezet om verder op voort te bouwen in de toekomst. De meerwaarde van de RES zit in de samenwerking in de toekomst rondom energie-gerelateerde thema's, zoals netcapaciteit, warmtetransitie, zon-op-dak, natuur en biodiversiteit bij zon- en windparken en ruimtelijke uitgangspunten voor duurzame opwek.

Besluitvorming RES 1.0

In de maanden april tot juni 2021 wordt de RES 1.0 behandeld in raden, Provinciale Staten en algemeen besturen van de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's. De Stuurgroep RES zal de Groninger RES 1.0 volgens afspraak uiterlijk 1 juli 2021 aanbieden aan het Nationaal Programma RES.

In de Stuurgroep RES is unaniem besloten om de RES 1.0 door te leiden naar de raden, Staten en algemeen besturen. Aangezien de RES 1.0 ter vaststelling wordt aangeboden aan alle Groninger gemeenteraden, Provinciale Staten en de algemeen besturen van de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's zijn eensluidende besluiten nodig. Mocht onverhoopt een van de partijen besluiten de RES 1.0 niet vast te stellen, betekent dit niet dat de RES 1.0 niet doorgeleid kan worden naar Nationaal Programma RES. Volgens Nationaal Programma RES is het niet strikt noodzakelijk dat unaniem wordt ingestemd met de RES 1.0. In de Stuurgroep RES Groningen is afgesproken dat wordt gestreefd naar consensus, juist daar waar de samenwerking meerwaarde oplevert. Deze onderwerpen zullen na de RES 1.0 verder worden uitgediept.

De RES wordt vervolgens tweejaarlijks herijkt, met als eerstvolgende mijlpaal in 2023 met de RES 2.0. In de RES 2.0 zal de warmtetransitie centraal staan. Ook zal de samenwerking verder worden uitgebouwd omtrent energie-gerelateerde thema's. Ten slotte zal actief het gesprek worden aangegaan met inwoners en overige stakeholders over onder andere ruimtelijke uitgangspunten voor duurzame opwek op land. Dit gesprek zal worden geïnitieerd zowel vanuit RES-verband alsmede vanuit de afzonderlijke overheden.

Samenvattend / advies

De RES 1.0 geeft een overzicht van bestaande projecten, plannen en vastgestelde ambities. Hiertoe zijn de gegevens uit de concept RES geactualiseerd, aangevuld met afspraken voor samenwerking in de toekomst rondom energie-gerelateerde thema's. Deze samenwerking is essentieel voor het slagen van de energietransitie.

7. Voorstel

Wij stellen u voor het in ontwerp bij deze voordracht gevoegde besluit vast te stellen.

Groningen, 13 april 2021

Gedeputeerde Staten van Groningen:

, voorzitter.

, secretaris.

Behandeld door : A.M. Peters

Telefoonnummer : 0650059811

e-mail : a.m.peters@provinciegroningen.nl

Bijlagen bij de voordracht

Nr.	Titel	Soort bijlage
1	Regionale Energie Strategie 1.0 Groningen	<i>Rapport</i>
2	Naslagwerk Elektriciteit	<i>Achtergronddocument*</i>
3	Naslagwerk regionale Structuur Warmte 1.0 Groningen	<i>Achtergronddocument*</i>
4	Methodeboek Lokaal eigendom en Participatie RES Groningen	<i>Achtergronddocument*</i>
5	De impact van de energietransitie op de Groningse economie en werkgelegenheid	<i>Achtergronddocument*</i>

*Alle achtergronddocumenten worden gepubliceerd op de [website](#) van RES Groningen